

Monitoring

Diergezondheid

Varkens

Hoofdpunten Rapportage Eerste halfjaar 2017

Trends in de monitor van de varkensgezondheid

GD ontving in het eerste halfjaar van 2017 iets meer inzendingen van varkens voor pathologisch onderzoek dan in de tweede helft van 2016. Ook zijn er meer vragen gesteld aan de Veekijker. In het eerste halfjaar van 2017 werden de meeste vragen met betrekking tot specifieke ziekten gesteld over PRRS en over streptokokkeninfecties. Het aantal vragen over PED bleef ook hoog. De epidemie van PED in Nederland is nog zeker niet voorbij. Opvallend in het tweede kwartaal van 2017 is het aantal vragen over *Mycobacterium avium* (vogeltuberculose). Dit hangt samen met

een besmetting op zeugenbedrijven door gebruik van een oraal ijzerpreparaat dat vervuild bleek te zijn met deze bacterie. De meeste vragen over gezondheidsproblemen gaan ook dit halfjaar over kreupelheden. Bij de inzendingen van kreupele varkens voor pathologisch onderzoek is geleidelijk aan vaker osteochondrose vastgesteld. Uit de Online Monitor blijkt dat tijdens 60 procent van de bedrijfsbezoeken door de praktiserende dierenartsen geen aandoeningen worden vastgesteld. Indien wel een aandoening is gemeld op een bedrijf, wordt die in tweederde van

Kort Nieuws

- Voor achtergrondinformatie over Afrikaanse varkenspest (AVP): zie www.gddiergezondheid.nl/varken

de gevallen toegeschreven aan een infectieziekte. De meest genoemde ziekteverwekkers zijn streptokokken, App, Influenza, *E.coli*, PRRS en PIA/Ileitis. Van de ziekteverwekkers is 80,1 procent een bacterie, 19,6 procent een virus en slechts 0,3 procent een parasiet (coccidiën, wormen).

Afrikaanse Varkenspest nu ook in Tsjechië

In de EU zijn in de eerste helft van 2017 in totaal 1314 meldingen gedaan van uitbraken van Afrikaanse varkenspest (AVP) onder gehouden varkens (48 uitbraken) en wilde zwijnen (1266 uitbraken). De meeste daarvan in de Baltische staten, vooral Estland en Letland. In Tsjechië zijn op 29 juni voor het eerst uitbraken van AVP gemeld. Dit betekent dat een afstand van 400 à 500

kilometer is overbrugd ten opzichte van de bekende uitbraken in Oekraïne en Polen (zie figuur). Deze opvallende geografische sprong was voor de Tsjechische autoriteiten reden om een justitieel onderzoek in te stellen. Ook in Oekraïne zijn uitbraken gemeld onder zowel gehouden varkens als onder wilde zwijnen. Uit Wit-Rusland komen nog steeds geen meldingen.

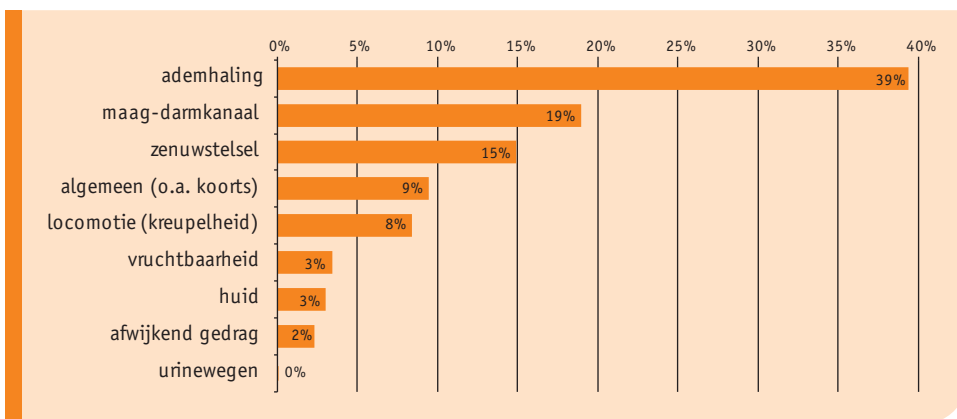
Deze nieuwsbrief Monitoring Varkens geeft een samenvatting van enkele belangrijke, opvallende zaken uit het eerste halfjaar van 2017. De basisonderzoek van varkensgezondheid wordt gefinancierd door de varkenssector, het ministerie van EZ en uit bijdragen van veehouders. Dit halfjaar onder andere aandacht voor Afrikaanse varkenspest en de Online Monitor.

Online Monitor: op de goede weg

De Online Monitor levert steeds meer informatie op. Maar het kan nog beter. Op 35 tot 40 procent van de bezochte UBN's zijn door de dierenarts afwijkingen geconstateerd. De meest geregistreerde afwijkingen zijn vruchtbaarheidsproblemen bij zeugen, maag-darmproblemen bij ongespeende biggen, problemen met het zenuwstelsel, maag-darmkanaal en ademhaling bij gespeende biggen en ademhalingsproblemen bij vleesvarkens. In de figuur is te zien dat ademhalingsproblemen veruit het meest geconstateerd zijn. De meest gemelde diagnose in de Online Monitor bij ademhalingsproblemen is een infectie met App. Dat betreft vooral vleesvarkens en slechts sporadisch ongespeende biggen.

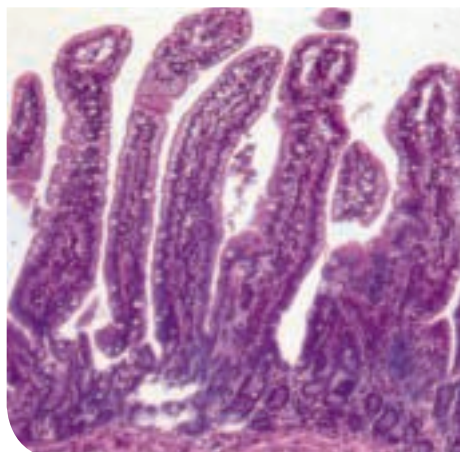
Een vergelijking tussen de verschillende informatiebronnen voor de monitor leert dat in geval van geconstateerde darmaandoeningen, de ziekteverwekkers die door dierenartsen het meest gemeld worden, ook de meest gediagnosticeerde pathogenen zijn bij de pathologieafdeling van GD. De lichte 'oververtegenwoordiging' van *E. coli* bij pathologisch onderzoek komt waarschijnlijk doordat voor de onderbouwing van een antibioticumtherapie bacteriologisch onderzoek vereist is (zie de tabel).

Figuur: Orgaansystemen die door de dierenartsen in de Online Monitor in de eerste helft van 2017 zijn gemeld indien sprake was van een gezondheidsprobleem

Bron	Online Monitor	Pathologie GD	Veekijker
Ziekteverwekker	% alle diagnoses	% alle diagnoses	% ziektekundige vragen
<i>E. coli</i>	5,4	5,4	3,0
<i>Lawsonia</i> (PIA)	4,7	4,2	2,3
<i>Clostridium spp.</i>	2,8	3,8	2,7
<i>Brachyspira sp.</i>	0,9	0,0	3,3
Rotavirus	0,7	1,1	0,7
PED	0,6	0,1	16,3

Tabel: Belang van de meest voorkomende infectieuze oorzaken van darmaandoeningen volgens de Online Monitor, de afdeling pathologie van GD en de Veekijker in de eerste helft van 2017

PED in Nederland

De meeste nieuwe PED-besmettingen in 2017 komen voor in het zuiden van Nederland. Aangezien PED geen aangifteplichtige ziekte is, kan niet met zekerheid vastgesteld worden hoeveel bedrijven daadwerkelijk zijn besmet. Uit de gecombineerde informatie van het GD-laboratorium en de Online Monitor is af te leiden dat in de eerste helft van 2017 tenminste 76 bedrijven besmet zijn geraakt, waarvan 58 in het zuiden van Nederland. Opvallend is dat 18 uitbraken bekend zijn geworden via PCR-onderzoek van mest door GD, terwijl van die bedrijven geen melding is gedaan van PED in de Online Monitor. De Begeleidingscommissie Monitoring Varkensgezondheidszorg van EZ en POV roept dierenartsen op gevallen van PED in de Online Monitor te melden.

Diergezondheidsbarometer (eerste halfjaar van 2017)

De diergezondheidsbarometer geeft in één oogopslag de stand van zaken weer rondom de gezondheid van varkens.

Ziekte/aandoening/ gezondheidskenmerk	Korte omschrijving	Rustig ¹	Verhoogde attentie ²	Nader onderz. ³
Artikel 15 ziekten (aangifte- en bestrijdingsplichtig)				
Mond-en-klauwzeer (MKZ)	Nederland is vrij sinds 2001. 1 ^e halfjaar 2017 geen uitbraken in Europa	*		
Klassieke varkenspest (KVP)	Nederland is vrij sinds 1997. 1 ^e halfjaar 2017 geen uitbraken in Europa.	*		
Afrikaanse varkenspest (AVP)	Nederland is vrij sinds 1986. 1 ^e halfjaar van 2017 uitbraken gemeld in de Baltische staten, Polen, Roemenië, Tsjechië (vooral wilde zwijnen); ook uitbraken in Rusland, Oekraïne en Moldavië gemeld AVP is endemisch in Sardinië		*	
Blaasjesziekte (SVD)	Nederland is vrij sinds 1994. 1 ^e halfjaar 2017 geen uitbraken in Europa.	*		
Brucellose	Nederland is vrij sinds 1973. 1 ^e halfjaar 2017 geen uitbraken in Europa.	*		
Ziekte van Aujeszky (ZvA)	Nederland is vrij sinds 2007 (vaccinatie verboden); 1 ^e halfjaar 2017 geen uitbraken in lidstaten van de EU met art. 10-status ⁴ .	*		
Artikel 100 ziekten (aangifteplichtig)				
Salmonellose		*		
Uit monitoring				
Kreupelheid	Veel vragen.	*		
PED	1 ^e halfjaar 2017: 76 nieuwe uitbraken (Online Monitor + GD lab-inzendingen).		*	
Streptokokken	Meer vragen, veel meldingen in Online Monitor.	*		
Verwerpen	Veel vragen over verwerpen midden en einde dracht.	*		
App	Veel vragen, veel gemeld in de Online Monitor; geen verdere toename bij biggen.	*		
<i>Mycobacterium avium</i>	Besmettingen door verontreinigd voer- supplement.		*	
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	Gevallen van bloedvergiftiging bij zuigende biggen.		*	*

¹ Rustig: geen actie vereist of actie leidt naar verwachting niet tot een duidelijke verbetering

² Verhoogde attentie: attendering op een bijzonderheid

³ Nader onderzoek: nader onderzoek is lopend of gewenst

⁴ Artikel 10-status: vrij van ZvA en vaccinatie niet toegestaan

